

तम् Hit. I, 83. कोपमकारणम् । वधात् कथयित्वा KATHAS. 3, 41. — c) das Ende des vorangehenden und des 3ten Begriffs fallen zusammen: युग-सहस्रात् (nach Abfluss von 1000 Jug a sein Ende erreichend) ब्राह्मं पुण्यमहर्विद्धः M. 1, 73. त्रियोजनसहस्रात्तमधानं समतीत्य R. 6, 4, 14. — d) der 3te Begriff steht in genauer Verbindung mit dem Ende des vorangehenden Begriffs: प्राणात् दाडम् eine Strafe, die mit dem Ende des Lebens verbunden ist, Todesstrafe M. 8, 359. श्वत्तासु रात्रिषु in den Nächten am Ende der Jahreszeiten 4, 119. — 5) m. Lebensende, Tod, Vernichtung AK. 2, 8, 2, 85, 3, 4, 43. TRIK. 3, 3, 145. H. an. 2, 157. MED. I. 2. VAIG. a. a. O. तथा नात्तमेति तथा व्योपजीवति ÇAT. Br. 5, 2, 2, 4. राम-स्वामत्तमुपनेष्यति R. 5, 87, 26. दशरथात्ताय 2, 53, 14. ममाप्यत्ते ÇĀK. 91, 13. RAGH. 1, 8, 2, 48. 12, 75. शरीरत्ते R. 6, 95, 25. श्रोषथ्यः पालपाकात्ताः M. 1, 46. = AK. 2, 4, 1, 6. Vgl. श्रुतकाल. — 6) m. Lösung, Enthüllung, Entwirrung (निश्चय) H. 1374. an. 2, 157. VAIG. a. a. O. सर्वेभ्यो मात्तेभ्य (ÇĀMĪK.: प्रश्ननिर्णयवासान्) उदरैरत्सीत् ÇAT. Br. 14, 7, 1, 41. = BRH. ĀR. Up. 4, 3, 33. द्विकर्णस्य तु मन्त्रस्य ब्रह्माप्यत्ते न गच्छति VET. 3, 11. 15, 3. सुगुप्तस्यापि दम्भस्य ब्रह्माप्यत्ते न गच्छति PAÑĀT. I, 222. Abrechnung: कृत ते ऽनया कात्यायन्यात्तं कर्वाणि ich will zwischen dir und K. eine Abrechnung machen ÇAT. Br. 14, 3, 1, 7, 2, 2. = BRH. ĀR. Up. 2, 4, 1, 4, 5, 2. Dieselbe Bedeutung hat श्रुत wohl auch in श्रुवत्त, वेदात्त, सिद्धात्त. — 7) Inbegriff, Gesamtheit: कामात्त VET. 21, 2. Hierher gehört vielleicht auch केशात्त und वृत्तात्त. — 8) Endsilbe, Endung, Auslaut P. 6, 2, 92. 143. 8, 4, 20. गोत्रात्त ein Patronymicum AK. 3, 3, 40. (COLEBR. 39.) श्रुत्त auf ein kurzes a auslautend 3, 6, 3. स्त्यायत्तके पद्म् H. 242. श्रुवत्तकाः TRIK. 3, 5, 21. — 9) das letzte Wort einer Zusammensetzung: ऽदधिदुग्धजलात्तकाः TRIK. 2, 1, 5. — 10) Pause VOP. 2, 43. — 11) eine ungeheure Zahl: श्रुवुदै-रुवुदशतिर्मध्यैरत्तैश्च R. 4, 38, 55. Sch.: मध्यैर्मध्यदेशस्थैरत्तैर्देशप्रात्तत्तैः. Vgl. श्रुत्य, wie vielleicht hier zu lesen ist. — 12) Art (स्वप्न) m. MED. I. 2. VAIG. a. a. O. n. TRIK. 3, 3, 145. H. an. 2, 157. एतद्त्तास्तु (derartig) गत-यो ब्रह्माव्यो समुदाहृताः M. 1, 50. — 13) m. Zustand: एतावुभावतावनु-संचरति स्वप्नात्त (den Zustand des Schlafes) च बुद्धात्त (den Zustand des Wachens) च BRH. ĀR. Up. 4, 3, 18. 16. 17. KHAND. Up. 6, 8, 1. R. 5, 27, 10. जागरितात्त (= बुद्धात्त) KATHOP. 4, 4. नो चेदेनमहं (das Meer) स्थलात्तम-द्यैव नेष्यामि PAÑĀT. 84, 10. Statt स्थलात्त finden wir ebend. 20: स्थलता- — 14) das Innere: पुष्पदीयं च जलात्त (im Wasser) गृहम् PAÑĀT. 208, 5. कूपत्त (in den Brunnen) पतितः II, 86. कूपत्तमासाथ्य 211, 24. Hier-her gehört wohl auch काननात्तानि R. 4, 48, 14. und vielleicht auch व-नात्त RAGH. 2, 58. Vgl. श्रुततम् und श्रुतर. — Die indischen Lexicogra-phen geben श्रुत noch folgende Bedeutungen: 15) m. = श्रुत्यवसित VAIG. beim Sch. zu KIR. 6, 17 (zu ÇIÇ. 20, 22: श्रुत्यवसिते). = श्रुवसित ÇĀBDĀRN. beim Sch. zu ÇIÇ. 4, 40 (st. समासौ ist समासौ zu lesen). — 16) adj. nahe TRIK. 3, 3, 145 (lies श्रुतिके st. श्रुतिके). MED. I. 2. — 17) lieblich, ange-nehm, = रम्य ÇĀBDĀRN. beim Sch. zu ÇIÇ. 4, 40. = श्रुतिमनोहर VIÇVA im ÇKDR.

श्रुतःकारण (श्रुत् + कार्ण) n. das innere Organ, das Herz, der Geist TRIK. 1, 1, 114. H. 1369. सर्वेषु गात्रेषु सहस्रात्तःकरणेषु च R. 6, 82, 29. सतां हि संदेहपदेषु वस्तुषु प्रमाणमत्तःकरणप्रवृत्तयः (die Regungen des Herzens) ÇĀK. 21. श्रुतः खलु सवाक्षात्तःकरणो ममात्तरात्मा प्रसीदति 98, 21. द्या-

ईभावमाख्यातमत्तःकरणैर्विशङ्कैः (हरिणीनाम्) RAGH. 2, 11. श्रुतःकरणं त्रि-विधम् (Sch.: बुद्धकंकारमनांसि) SĀMĀBJAK. 33. सात्तःकारणा (Sch.: श्रुत-कारमनःसक्ति) बुद्धिः 35. धीस्तु द्विधा मता । एकात्तकृतिरन्या स्यादत्तः-करणत्रयिणी BĀLAB. 6.

श्रुतःकुटिल (श्रुत् + कुटिल) 1) adj. inwendig gewunden. — 2) m. Muschel RĀĀN. im ÇKDR.

श्रुतःकृमि (श्रुत् + कृमि) Wurmkrankheit Verz. d. B. H. No. 973.

श्रुतःकोटरपुष्पी v. l. für श्रुतकोटरपुष्पी.

श्रुतःकोप (श्रुत् + कोप) m. innerer Groll AMAR. 82.

श्रुतःकोश (श्रुत् + कोश) n. der Raum einer Vorrathskammer, einer Truhe u. s. w.: श्रुतःकोशमिव ज्ञामयो ऽपि नह्यामि ते भगम् AV. 1, 14, 4.

श्रुतःपरिधि (श्रुत् + परिधि) adv. innerhalb der Umzäunung KĀTJ. ÇR. 25, 11, 34.

श्रुतःपर्श्व (von श्रुत् + पर्श्व) adj. an den Rippen befindlich (sc. Fleisch) VS. 39, 8. Vgl. °पार्श्व.

श्रुतःपवित्र (श्रुत् + पवित्र) der innerhalb des Seihgefässes sich be- findende Soma ÇAT. Br. 4, 1, 2, 3.

श्रुतःपशु (श्रुत् + पशु) adv. zur Zeit, wo das Vieh sich im Stalle be- findet: vom Abend bis zum Morgen KĀTJ. ÇR. 4, 15, 14.

श्रुतःपात (von पत् + श्रुत्) 1) adj. sich eindringend, eingeschoben: ते ऽत्तःपाताः (संघयः) RV. PRĀT. 4, 7. — 2) ein in der Mitte der Opferstätte eingeschlagener Pflock ÇAT. Br. 3, 5, 1, 1, 2, 2.

श्रुतःपात्य (wie eben) = श्रुतःपात 2. KĀTJ. ÇR. 8, 3, 7. 3, 29. 6, 26. 34. 15, 6, 22. 16, 7, 30. 8, 27. 17, 3, 17. 19, 1, 19. 2, 26. 26, 1, 2. 7, 2.

श्रुतःपात्र (श्रुत् + पात्र) n. der innere Raum eines Gefässes (vielleicht der hohle Leib): श्रुतःपात्रे रेरिक्तीम् (अप्सरसम्) AV. 11, 11, 15.

श्रुतःपादम् (von श्रुत् + पाद) adv. innerhalb eines Pāda (eines Ver- ses) P. 8, 3, 103. अनत्तःपादम् 3, 2, 66.

श्रुतःपार्श्व (von श्रुत् + पार्श्व) adj. = श्रुतःपर्श्व VS. 39, 9.

श्रुतःपाल (श्रुत् + पाल) m. Wächter des Palastes (?) R. 2, 37, 25.

श्रुतःपुर (श्रुत् + पुर) n. 1) die im Innern der Stadt gelegene Burg des Königs R. 2, 14, 28. 29. 16, 1. पुरस्यात्तःपुरस्य च 3, 42, 55. 5, 79, 10.

— 2) das im Innern der königlichen Burg befindliche Gynaecium AK 2, 2, 11. मध्याह्ने भोक्तुमत्तःपुरं विणोत् M. 7, 216. भुक्तवान्विकरेच्चैव स्त्रीभि- रत्तःपुरे सह 221. प्रविशद्भोजनार्थं च स्त्रीवृत्ता ऽत्तःपुरं पुनः (am Abend) 224. bildet ein besonderes Gebäude: श्रुतःपुरसमीपस्थे वने N. 1, 17. श्रुतःपुर- वनोद्याने (der Daitja's Sunda und Upasunda) SUND. 4, 5. das Gynaecium von Rāma's Mutter wird beschrieben R. 2, 20, 8. fgg. Wohnung, Gemach der Frauen überhaupt H. 727. श्रुतःपुरं ततस्तस्य ब्राह्मणस्य — विवेश BRĀHMAṆ. 1, 12. कन्यात्तःपुरं PAÑĀT. 44, 11. स्वमुत्तात्तःपुरद्वारि VID. 217. oben im Hause: उपर्यत्तःपुरे सा (राज्ञस्तनया) च रत्नमित्यभि- र्हयते KATHAS. 3, 58. — 3) die Bewohnerinnen des Gynaeciums: श्रुतःपु- रप्रचार M. 7, 153. सर्वमतःपुरं तदा । हारुभूतमतीवासीद्दृशं च प्रहरोद ह ॥ N. 17, 30. pl.: कदाचिद्स्मत्प्रार्थनामतःपुरेभ्यः कथयेत् ÇĀK. 30, 12. 13. ददा- ति वाचमुचितामत्तःपुरेभ्यो यदा 132.

श्रुतःपुरचर (श्रुत् + चर) m. ein im königlichen Gynaecium ange- stellter Späher R. 2, 78, 6.

श्रुतःपुरजन (श्रुत् + जन) m. sg. die Frauen im königlichen Gynaecium